

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Qvi ... Illas Omnes Complectitvr Historias, Qvæ Post Secvndam Sex
Tomorvm Editionem ...

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 ZV 1269

Sermo beati Petri Damiani de translatione S. Hilarij Episcopi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77432)

perit. Vbi autem de vita eius desperatum fuit, nocte Supprior admouit eum, vt sepulchrum beati Godefridi uisitet, atque ex eius eleemofyna reficeretur. Fecit ille vt fuit admonitus, moxque toto se sensit corpore sanum, & omnia dæmonum phantasmata euauerunt.

Quidam ex fratribus nostris sacerdos fistulæ morbo dies non paucos ad eum afflictus fuit, vt vix mouere se posset. Itaque alienis manibus ad templum adducebatur. Interim aduenit anniuersarius Comitis Godefridi dies, & ecce frater iste non sine multa difficultate ad templum reptans, vt illic viro Dei Vigiliis celebraret, ad adytum siue chorum eius peruenit. Tum verò ab imo pectore, cum multis lachrymis depromens preces, salutis rogabat authorem Deum, vt intercessione viri Dei spes & in columis effici mereretur. Preces illas repentinus effectus cosecutus est. Cœpit enim sensim mox euanescere morbus. Projicitur baculus, subsequiturque salus.

Accidit cuidam ex nostris fratribus, ad nocturnas preces maturius surgenti, vt paululum in lectulo residens, rursus obdormiret. Interim fratres procedebant ad templum. Igitur vir Dei Godefridus lumine illustris ei adest dormitanti nomine. que eum compellans, Frater mi ait, surge ocyùs: iam enim fratres in Chorum ingrediuntur. Surgit ilico frater, & celeri gradu sequitur præcedentes.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO DE
TRANSLATIONE SANCTI HILARII
Episcopi.

NAVDEAMVS & exultemus, dilectissimi, dum ad recolenda beati Hilarij sublimia merita solenniter conuenimus. Ipsa quippe nos insignis vocabuli dignitas prouocat, vt mens nostra spirituali lætitia affecta, plausibiliter hilarescat. Nihilominus & hoc dignum est vt dum glebam corporis eius tenuemque puluisculum tanto præferri apud homines honore conspiciamus, quantum gloriæ pondus in cælestibus possideat, vbi verus & incomparabilis honor est, mēs nostra perpendat. Sed libet iam translationis huius historiam succinctè transcurrere, nulli deinceps de præclara solennitatis huius origine prorsus expediat dubitare.

Porro autem dū Confessor Christi Tredelinus beati Hilarij monasterium, quod in Pictauesi suburbio situm est laudabiliter regeret, ibique sanctæ conuersationis insignibus disciplinis & præclara morum honestate polleret, beatus Hilarius illi per visionem manifestus apparuit, & inter alia nonnulla hoc illi quadam viuentis imperij authoritate mandauit, vt videlicet ipse, simul & Pictauesis Episcopus ad Regem Francorum, qui tunc rerum moderabatur habenis, incunctanter accederent, & sumptus impendia, quibus ampliari & augustius fieri monasterium posset fiducialiter postularent. Quibus verbis insuper addidit, vt instaurato nouiter monasterio, locum sibi sanctus Abbas congruum prouideret, in quo corpus eius, facta translatione, reconderent. Quos nimirum felicitis oraculi legatione perfunctos, Rex clementer ac benignè suscepit, eisque magnifica regiæ liberalitatis munera contulit.

A fundamentis ergò monasterium per latomosac cæmentarios denuò constructas, & pollucibiliter instaurantes ministri Domini tandiù coeptis indefessi laboribus insisterunt, donec non modo surgentis structuræ machinam ad consummationem vsque perducerent, sed etiam vtrinque parietes, hoc est, intus & extrinsecus radiatis musui decore vestirent. In quo videlicet opere, vbi regij muneris summa defecit, Episcopus ex Ecclesiasticis facultatibus supplere quod deerat non cessauit. Tandem itaque monasterio, non modo consummatæ fabricæ structura perfecto, verum etiam sacerdotalis officij benedictionibus dedicato, mox demoliti sunt tumulum, in quo sanctum fuerat corpus humatum. Constituto igitur die, in quo sancta membra transferrent, præcedente nocte dum Episcopus, simul & Abbas in vigilijs & orationibus iugiter pernoctarent, repente conspiciunt, quod beati Angeli

S. Hilarij
corpus An-
gelico mi-
nisterio in
id transfer-
tur.

Alia qua-
tuor mona-
stera sibi
extruuntur.

S. Hilarius
impenetra-
bilis murus.

Serpentibus
imparat.

Suscitat
mortuum.

Deut. 34.

Ibidem.

Cur Moyse
corpus ab-
condatur,
sanctorum
vero corpo-
ra reuelan-
tur.

Gen. 23.
Gen. 49.
& 50.

Cur Patri-
arche volu-
erint sepeli-
ri in terra
Chanango-
rum.

de tumulo, qui iam terebratus fuerat, sanctum corpus educunt, & in locum, qui sibi praparatus fuerat, proprijs manibus inferunt. His itaque peractis, beatus Hilarius sanctum Tridelinum per visionem admonuit, vt Scorigenam quendam sibi cognatione propinquum in coenobij regimine substitueret, ipse vero ad Gallinariam insulam in honorẽ eiusdem beati Hilarij edificaturus ecclesiam properaret. Qui beati sacerdotis imperio mox humiliter paruit, & non solum illud, quod iussum fuerat, sed & alia quatuor monasteria in eius honorem cõstruxit. Quoniam beati Tridelini vita, in qua hæc referri perhibetur historia, in manus nostras nequaquam deuenit. Sed quod hic scriptum est, indicio fraternæ relationis innouit.

Hæc igitur huius sacræ solennitatis est causa: Hæc veneranda celebritatis hodiernæ materia, vt in translatione sacri corporis merito gaudeat plebs deuota fidelium, cui dependit exequias exercitus Angelorum. Porro autem ex occasione venerandæ translationis huius, & cætera beati viri gesta nobis in memoriam redeunt, vt que longis antè temporibus sunt peracta, vestris nunc reducta conspectibus quodammodo recentia videantur & noua. Mox enim vt disputare de venerabilis viri gestis incipimus, protinus occurrit memoriæ, quàm impenetrabilis Ecclesiæ murus hereticorum telis obstiterit, quàm insuperabilis præliator peruersum Arrianorũ dogma gratia catholice veritatis obtinuerit. Nec illud vacat, quod cum aduersus hæreticorum perfidiam pugnaturus, Seleuciam Isauriæ oppidum peteret, puella gentilis diuinitus edocta, tanti sacerdotis denunciauit aduentum, atque idcõ cum patre Florentio, totaque familia diuini baptismatis meruit suscipere sacramentum. Nec illud excidit insigne miraculum, quod in Gallinaria insula immanium serpentium venenata rabies virtutem tam præclari Pontificis ferre non potuit, sed tanquam fulmineo fragore perterrita, vilis etiam baculi metam, quam ipse præfixerat, transcedere non præsumpsit. Sed & illud memoriæ consequenter occurrit, quod idẽ egregius Pontifex puerum sine gratia regenerationis extinctum, non modo matri resuscitatum & incolumem reddidit, sed & veræ fidei rudimentis instructum sanctæ Ecclesiæ filijs aggregauit.

Hæc igitur, & alia multa virtutum eius insignia nobis ex occasione venerandæ huius translationis occurrunt, quæ nos ad amorem Dei & deuotionem præclari huius sacerdotis accendunt. Planè cum multorum translationes iustorum sancta veneretur Ecclesia, quæ diligentia procuratæ sunt hominum, quanto deuotionis studio hæc est solenniter recolenda, quæ facta est manibus Angelorum? Sed quid est, quod Moyse corpus ipse per se Dominus sepeliuit, & tamen sepulcrum eius hominibus innõtescere noluit: beati verò Hilarij corpus non modo coram hominibus per Angelos trãtulit, sed & tanti honoris gloriam ad totius Ecclesiæ reuerentiam sublimauit? De Moyse quippè scriptum est: Mortuus est ibi Moyse seruus Domini in terra Moab, iubente Domino: & sepeliuit eum in valle terræ Moab cõtra Phogor: & non cognouit homo sepulcrum eius vsque in præsentem diẽ. Quid est ergo, quod ille nescitur, iste verò quotidie cum tanta gloria Christianæ deuotionis inuisitur? Quid est, inquam, quod Moyse ab hominum nouitia remouetur, nisi vt tollatur occasio, nè qui tam Deo charus & familiaris extitisse cognoscitur, diuinus honor illi ab Israëliticæ plebis perfidia præbeatur? Reliquorum verò sanctorum corpora non celantur, vt dum Christianæ deuotionis frequentantur accessu, & per illos fiant rutilantia signa virtutũ, & istis accrescat felicitum cumulus meritum. Præterea nõnulli fideles idcirco post mortem tumulis editioribus includuntur, vt sui memoriam viuentibus ingerant, quatenus eis impendere pietatis opera non omitterent. Hinc est quod sepultura vocatur ex more memoria, scilicet vt per eam memorentur viui, & percipiant refrigerium mortui.

Sed quid est, quod nonnulli sanctorum tantoperè studuerunt suis providere sepulcra corporibus? Abraham nempe quadringentis argenti siclis à filijs Heth speluncam duplicem comparat. Iacob & Ioseph ad eãdem speluncã totum iam animi desiderium tendunt, & corpora sua post obitum illò perferenda deposcunt. Quid ergo est, quod sancti Patriarchæ, qui se puluerẽ & cinerem esse perspicue perhibent, qui certè corpora & corporalia quæque cælestium contemplatione despiciunt, in Chananaeorũ terra corpora sua quiescere tanto desiderio cõcupiscunt? Cur illum præ cæteris mundi partibus quieti suæ præuident locum, nisi quod humane salutis authorem illic nouerant de suo semine nasciturum? Hinc est, quod Iacob filium suum

SURIUS

aber
aber
RVIII
5

fatum Ioseph obsecrat, dicens: Si inueni gratiam in conspectu tuo, pone manum sub femore meo, & facies mihi misericordiam & veritatem, vt non sepelias me in Aegypto, sed dormiam cum patribus meis, & auferas me de hac terra, condasque in sepulchro maiorum. Cur autem ad confirmandam sponsonis indicium, Iacob manum filij supponi suis femoribus petijt, nisi quia illum, qui summa veritas est, de proprio semine propagandum esse cognouit? Illis igitur terrarum finibus beati viri iam medullitis aggliscebant, quam per spiritum iam cernebā: Saluatoris vestigijs atteri quam in interioribus oculis iam videbant precioso Domini corporis sanguine purpurari, vt illic eorum corpora sua expectarent resurrectionem, vbi resurrecturum esse cognoscebant ipsum beatam resurrectionis authorem.

Ad hunc & nos, dilectissimi, perspicuam nostram mentis aciem dirigamus. Ad hunc dum pedum progressionem non possumus, ætuantis desiderij festinatione tēdamus, & dum sanctorum quorumlibet reliquijs dignam deuotionis reuerentiam exhibemus, ad illud vnum & singulare corpus nostram mentis dirigamus obtutu, quod in paterna maiestatis gloria credimus ineffabiliter sublimatum. Illa nimirum est terra cui nunc beati Patriarchæ atque Prophetæ suspirabant, lacte scilicet & melle mananti. Lac siquidē de carnis vberibus profluit, mel verō de superioribus venit. Et quia substantia Domini corporis ex Virginis visceribus prodijt, diuinitas autem ex paterna maiestate descendit, recte corpus Saluatoris terra dicitur repromissionis. Quæ nimirum terra lacte simul ac melle fluere dicitur, quia in Redemptoris nostri corpore, & substantia veræ, & dulcedo est ineffabilis deitatis. In ipso enim (sicut Apostolus ait) habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Et alibi: Deus erat in Christo reconcilians mundum sibi. Ad hanc viuentium terram ille nos dignetur inducere qui terræ nostræ mortalia non dedignatus est tolerare, quatenus sic ibi lacte & melle vescamur, vt Saluatoris nostri præsentia, & melliflua diuinitatis eius dulcedine satiemur: Qui cum Deo Patre & Spiritu sancto viuat & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

Cur Christi corpus terra promissionis dicatur.

Colof. 2. Cor. 3.

VITA BREVIS SANCTISSIMI CONFESSORIS BASSIANI EPISCOPI LAVDIS POMPEIAE, EX Hieronymi Rubei viri doctissimi libro secundo historie Rauennatum.

EMPORIBVS Vrsi Archiepiscopi Rauennatis, natione Siculi, qui Liberio tertio (quem & Liuerium seu Olierium appellant) successit Bassianus Syracusanus eius affinis, Romæ cælitus monitus, ad Archiepiscopum Vrsum suum affinem aufugit: cum enim eum decennem pater, vt instrueretur studijs liberalibus, Romam misisset: ipse verò, Gordiano sacerdote instituentem, Christianus esset factus, Sergius pater qui deos impios venerabatur, re accepta, vehementer commotus, legatos misit, qui aut captum ad se ad-

19. Ianua.

S. Bassianus sic Christianus.

Fugit Rauennam ad Vrsu Archiepiscopum.

Liberat ceruam à morte.

Itē dæmoniū.

Cerua vrbis vendē dicta.

ducerent, aut, si aliter fieri non posset, interficerent. Itaque Bassianus Rauennam se ad Vrsum Archiepiscopum affinem suum, contulit. Cum verò iam Rauenna quindecim passuum millia abesset, quo loco est Phycocle, vrbs peruetusta, ceruam cum duobus catulis, quam venatores fuerant persecuti, conspicatus, naturali motu misericordia, ad se in nomine Domini accedere eam iussit. quam obrem cerua ad pedes iuuenis sancti prouoluta, eos lingebat. Aduenientibus autem interea venatoribus, & assidue ceruam præberi sibi flagitantibus, cum eorum vnus, viro sancto negante in eum irruens, abstrahere ceruam conaretur, eumque impelleret: repente a dæmone ictus, cæcusque factus, parum omnino abfuit, quin animam exhalaret. Cæteri ob id sibi metuētes, ad pedes sancti iuuenis proiecti, veniam postulabant. Verum eos Bassianus oratione benigna consolatus, Deumque pro eo precatus quæ dæmon arripuerat, caco dæmone abire iussit, statim incolumem socijs illum restituit, cerua latibulum suum repetente. Ob hoc miraculum, urbem Phycoclem, appellatam deinde Ceruiam ferunt.

Vrsus benigne atque amanter Bassianum complexus, eo sic, vt delitesceret obsecran.